

Předcházení poškození zdraví u pracovníků úklidu

Úklid se provádí na každém pracovišti. Úklidové služby jsou rozvíjejícím se odvětvím, neboť se jedná o služby, které se stále častěji zadávají jako veřejné zakázky. Ačkoli existuje několik velmi velkých dodavatelů úklidových služeb, tomuto odvětví dominují malé podniky, z nichž mnohé zaměstnávají méně než deset pracovníků.

Úklid je zásadním úkolem, který v případě, že je odveden dobře, může snížit jak rizika ohrožující bezpečnost a zdraví pracovníků, tak i náklady podniku, například prodloužením životnosti zařízení a vybavení na pracovišti nebo udržováním podlah v dobrém stavu. V některých odvětvích, jako je potravinářský průmysl nebo stravovací služby, může nedostatečný úklid vést k neúspěchu podnikatelské činnosti.

Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci zveřejnila zprávu, která se zabývá předcházení poškození zdraví u pracovníků úklidu. Tato zpráva, kterou si můžete bezplatně stáhnout z internetové stránky agentury, se zamýšlí nad hlavními úkoly v oblasti zlepšování úrovně bezpečnosti a ochrany zdraví pracovníků úklidu a zkoumá kroky podniknuté k dosažení tohoto cíle.

Hlavní úkoly v oblasti bezpečného a zdraví neohrožujícího úklidu

Tendence zadávat úklidové práce externím dodavatelům a posuzovat při tom nabídky pouze na základě ceny znamená, že je na úklidové firmy vyvíjen velký tlak ohledně snižování nákladů. Výsledkem mohou být nedostatečné investice do školení a dalších řídicích činností, které jsou naprosto zásadní pro ochranu pracovníků. Jelikož mzdové náklady obvykle tvoří největší část nákladů úklidové firmy, hrozí riziko, že se bezohlední zaměstnavatelé budou snažit dosáhnout v zadávacích řízeních nepoctivé výhody tím, že budou uplatňovat nezákonné praktiky zaměstnávání, např. nebudou platit sociální pojištění v plné výši nebo budou zaměstnávat nelegální pracovní sílu.

Takovým praktikám se čelí přijímáním různých opatření. Evropští sociální partneři v odvětví průmyslového úklidu například přijali společné postoje k zaměstnanosti a nehlášené práci a vydali pokyny o bezpečnosti a ochraně zdraví a příručku nazvanou *Selecting best value* (Jak vybrat nejvýhodnější nabídku) o prosazování kvality v zadávacích řízeních.

Podceňování úklidu a pracovníků úklidu může bránit efektivnímu řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v oblasti úklidových služeb, např. v tom, že nebude poskytnuto vhodné vybavení a školení, jelikož zaměstnavatel nepovažuje tento úkol za důležitý.

Nejběžnější nebezpečí, rizika a zdravotní důsledky:

- riziko uklouznutí, zakopnutí a pádu, zejména při „práci s vodou“,

- riziko muskuloskeletálních onemocnění, např. v důsledku manipulace s těžkými břemeny nebo provádění opakujících se činností,
- expozice nebezpečným látkám obsaženým v čisticích prostředcích,
- expozice odstraňovaným nebezpečným látkám, které mohou zahrnovat biologická rizika, jako jsou plísňe nebo biologický odpad,
- psychosociální problémy, včetně stresu při práci, násilí a šikany,
- rizika způsobená pracovním zařízením, jako jsou úrazy elektrickým proudem.

K nejběžnějším zdravotním problémům pracovníků úklidu souvisejícím s jejich prací patří:

- zranění v důsledku uklouznutí, zakopnutí a pádu,
- muskuloskeletální onemocnění,
- stres při práci, úzkost a poruchy spánku,
- kožní choroby, jako je kontaktní dermatitida a ekzém,
- respirační choroby včetně astmatu a
- kardiovaskulární choroby.

Denní úklid

Úklidové práce se často provádějí mimo běžnou pracovní dobu, často brzy ráno, večer nebo v noci. Pracovníci mohou pracovat na částečný pracovní úvazek nebo na základě smlouvy na dobu určitou a často mohou mít několik zaměstnání. Takové pracovní režimy mohou přispívat k rizikům pro zdraví a bezpečnost pracovníků. I když na některých pracovištích nelze úklid provádět v průběhu běžné pracovní doby, často to možné je, a to je změna, z níž může mít prospěch úklidová firma, pracovník i klient.

Jedna švédská úklidová firma zavedla po dohodě s klientem, významnou bankovní skupinou, denní úklid. Tento způsob úklidu byl zahájen poté, co byli všichni pracovníci úklidové firmy proškoleni. Klient měl prospěch z lepší kvality služby vyplývající z osobního kontaktu klienta a pracovníka úklidu, úklidová firma měla prospěch z nižší fluktuace pracovníků, jelikož ti upřednostňovali práci ve dne, a pracovníci dosáhli lepšího uspokojení z práce a bezpečnějších a zdravějších pracovních podmínek.

Hodnocení rizik

Úklidové práce jsou v podnicích jen zřídkakdy považovány za klíčovou činnost. Důsledkem toho může být nedostatečné povědomí o nebezpečí a rizicích spojených s tímto procesem, a tak i nedostatečné hodnocení rizik a provádění preventivních opatření.

Hodnocení rizik je klíčem pro řádnou úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a účinné prevence lze dosáhnout pomocí přístupu tvořeného pěti kroky:

- určení nebezpečí a stanovení ohrožených osob,
- vyhodnocení rizik a jejich seřazení podle priorit,
- rozhodnutí o preventivním opatření,
- přijetí opatření,
- monitorování a přezkum s cílem zajistit fungování preventivních opatření (1).

Tam, kde jsou úklidové práce zadávány externím dodavatelům, se mohou objevit další potíže, jelikož klient a úklidová firma musí spolupracovat, aby zajistili, že budou rizika vyhledána, odstraněna nebo pod kontrolou.

(1) Factsheet 81, Hodnocení rizik – klíč k ochraně zdraví na pracovišti (<http://osha.europa.eu/publications/factsheets>).

„Pozor, nebezpečné látky“, umělci: Igor Banaszewski, Monika Wojtaszek. S laskavým svolením soutěže Occupational Safety Poster Competition uspořádané polským Ústředním ústavem pro ochranu pracovních sil – národním výzkumným ústavem.

Závěry

Sdělení zprávy lze shrnout následovně:

- vybírejte svou úklidovou firmu podle celkové výhodnosti, nikoli jen podle ceny,
- přejděte na denní úklid,
- važte si pracovníků úklidu a práce, kterou vykonávají – pokud budou svou práci odvádět špatně, může to podnik stát peníze,
- pohlížejte na úklid jako na zásadní úkol, který může pracovníky vystavit zvláštním nebezpečím a rizikům,
- hodnoťte rizika pro pracovníky úklidu a zavádějte preventivní opatření,
- sdílejte zdravotní a bezpečnostní informace se všemi příslušnými stranami, mezi něž může patřit klient, úklidová firma, majitel budovy a sami pracovníci.

Více informací

Další informace a zprávy *Preventing harm to cleaning workers* (Předcházení zdravotním újmám u pracovníků úklidu) a *Employment risks and health in cleaning workers* (Rizika a zdraví při práci pracovníků úklidu) naleznete na internetových stránkách agentury (<http://osha.europa.eu/en/publications/reports/TEWE09006ENC/view>).

Publikace sociálních partnerů v odvětví úklidu, včetně návodu, jak dospět k nejvýhodnější volbě, a příručky o bezpečnosti a ochraně zdraví v odvětví úklidu kanceláří, lze najít na internetových stránkách Generálního ředitelství Evropské komise pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti (<http://ec.europa.eu/social/>).

Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, ŠPANĚLSKO
Tel. +34 944794360, fax +34 944794383
E-mail: information@osha.europa.eu